

Médianéző Központ:

Változó médiapiac, változatlan balliberális túlsúly gyorselemzés

Előképek

November végén megkezdte működését a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA), amely több nemzetközi példához hasonlóan független médiaholding keretében fog össze a jövőben több médiumot. Értékrendje vállaltan konzervatív lesz, amely a nemzetközi példáktól eltér, s érdekes közép-európai kísérletté teszi a kezdeményezést.

Összehasonlítási alapul szolgálhat az RTL Csoportot is birtokló Bertelsmann Alapítvány. A güterslohi székhelyű szervezet ugyan nem rendelkezik szavazati jogokkal, de a médiacsoport nyereségében mégis részesedik. A hatalmas vagyon felett bábáskodó alapítvány az alapító szándéka szerint a versenyelv, az egyéni szabadság és a szolidaritás¹ oldalán áll, amely értékek kimondatlanul, mégis egyértelműen a balliberális ideológiai világképének feleltethetők meg. Kereszténységről, Isten-hitről, családról és hazáról legalábbis nem esik szó a célok között. Kritikusok szerint az alapítvány, az általa tulajdonolt globális médiacsoport érdekeitől nem függetlenül, neoliberális.

A Guardian című brit lapot kiadó és tulajdonló The Scott Trust Limited (1936-tól 2008-ig alapítványi, utána korlátolt felelősségű társaság formájában) vállaltan a liberális értékrend, s különösen a liberális értékrendű újságírás mellett kötelezte el magát. Alapító okirata ennek a világképnek a szolgálatára kötelezte a mindenkori vezetőket.²

Végül a Frankfurter Allgemeine márkanévű médiaholdingot üzemeltető alapítványi társaságról, a FAZIT-Stiftung Gemeinnützige Verlagsgesellschaft mbH-ról³ kell megemlékezni. A közkeletű vélekedés szerint a neves „frankfurti általános újság” sikerének titka, hogy a politikai rovata konzervatív, a kulturális baloldali, a gazdasági pedig liberális. Ugyan az utóbbi években az éles választóvonalak a liberális értékrend javára meggyengültek, az eredeti szemléletet tükrözi, hogy az 1959-ben létrehozott alapítvány (jelenleg alapítványi társaság) hivatalosan csak a lap függetlensége, de nem eszmeisége mellett köteleződik el.

A magyar modell

A KESMA már 2018 nyarán létrejött, de csak több lapkiadó társaság tulajdonosi felajánlásával nyerte el értelmét. Egyrészt az új struktúra szervezeten és üzletileg is

hatékony működést segíti elő, másrészt szellemi függetlenséget garantál az ott dolgozók számára, harmadrészt lehetővé teszi, hogy az alapítvány által nonprofit tevékenységeket is ellásson a csoport. A nemzetközi példák alapján ide tartozhat az újságíró-képzés, az archívum-üzemeltetés vagy egy-egy oknyomozó-kutató projekt finanszírozása. Érdekes, hogy – a nyugat-európai példáktól eltérően – a KESMA vállaltan konzervatív értékrendű médiaholdingot kíván működtetni. Sikere esetén a magyar modell nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló lesz a média világában.

A létrehozott szervezet ugyan első ránézésre jelentős médiapiaci átalakulást feltételez, ám a közéleti hírek eljuttatása szempontjából az erőviszonyokat nem változtatja meg. Csupán szervezeti racionalizálás történt az eddig is deklaráltan konzervatív világnézetet képviselő médiumok között. Egyedül a Szabad Föld megvásárlása és integrációja jelent minimális átrendeződést a világképek szempontjából a médiapiacon.

Mindez azt is jelenti, hogy a balliberális értékrendű médiavilág – eltekintve a fenti adásvételtől – változatlan összetételben és keretek között folytatja önálló működését. Más szóval, az eddig is kormánykritikus szerkesztőségek pontosan ugyanannyi emberhez tudják eljuttatni üzeneteiket, mint egy héttel korábban, ahogy a kormányzat világképét osztó orgánumok sem jutnak el szélesebb közönséghez.

Változó médiapiac, változatlan balliberális túlsúly

A KESMA létrejöttével tehát, nemzetközi példákat követve, a magyar médiapiac szervezeti összetétele megváltozott, erőviszonyai azonban érdemben nem. Minden ezzel ellentétes vélekedés, tévhír és manipulációs kísérlet dacára kijelenthető és bizonyítható, hogy a magyar médiapiacon – a közszolgálati médiumokat nem számolva – továbbra is balliberális, Magyarország kormányával szemben szinte kizárólagosan kritikus médiatermékek túlsúlya érvényesül.

Természetesen nem könnyű egy-egy médiaterméről objektíven meghatározni, hogy a hivatalban lévő kormánnyal szemben baráti vagy kritikus, hosszú távú tartalomelemzés alapján ez azonban biztosítható. A Médianéző Központ kutatása ezek alapján vizsgálja kizárólag azon releváns médiumok körét, melyek politikával, azaz közéleti hírekkel foglalkoznak.⁴

A KESMA esetében minden közéleti médiafelületet vizsgáltunk, s ehhez hozzásoroltuk a vállaltan kormánybarát Demokrata, pestisrácok.hu és Magyar Hírlap újságokat továbbá a TV2 és a Super TV2 legnézettebb hírműsorait. A kormánykritikus médiumok között az RTL Klub és az RTL II, valamint az ATV híradóit, a Klubrádiót, számos hetilapot (168 óra, HVG, Magyar Narancs, stb.), a Népszavát, valamint nagyon sok magas olvasottságú online híroldalt (hvg.hu, index.hu, 444.hu, atv.hu, 24.hu, napi.hu, stb.) vettünk figyelembe.

Televíziók

A televíziók esetében a legnagyobb nézettségű hírműsorok ugyanazon időszakra vonatkozó nézettségi adatait vettük figyelembe, amely biztosítja az azonos bázisú összehasonlíthatóságot és valóban a politikailag releváns információátadás potenciálját vizsgálja, egyben kiszűrve például a közéleti szempontból irreleváns bulvártartalmakat. A politikai hírek eljuttatása szempontjából az elemzés a nézettségi (AMR) és nem az elérési (REACH) adatokat használja, azt vélelmezve, hogy az egy adott hírrel (és nem a hírekkel általában) való találkozás nagyobb valószínűséggel ezen bázisból olvasható ki. Ezen adatok összevetéséből az derül ki, hogy kormánykritikus híradók nézettsége magasabb, mint a KESMA-csatornák (EchoTV, HírTV) híradói kiegészülve a holdinghoz egyébként nem tartozó TV2 és Super TV2 hírműsoraival. A kormánykritikus-kormánybarát hírműsorok nézettsége egymáshoz viszonyítva 54 százalék - 46 százalék.⁵

Rádiók

A KESMA létrejötté a politikailag releváns rádiókat illetően meglehetősen szűk kört érint, így a vizsgálat a kormánykritikus Klubrádióra, a médiaholding esetében pedig a KarcFM-re és a Gong Rádióra terjedt ki (a Part FM hallgatottságára vonatkozóan nem rendelkezünk adatokkal, azonban ez – a rádió médiapiaci súlyát tekintve – nem változtat a végkövetkeztetésen.) A három rádió közül a Klubrádió rendelkezik a legmagasabb napi hallgatottsággal (68.738) – magasabbal, mint a két másik csatorna együttesével (60.651): arányuk 53 százalék kormánykritikus, szemben 47 százaléknyi kormánybarát rádióval.⁶

Nyomtatott sajtó

A nyomtatott sajtó elérésének megbecsülésére több módszer létezik, a jelen elemzés a példányszámokat hasonlította össze. Kizárólag ebben a médiatípusban regisztrálható összesített kormánybarát fölény, hiszen a holdinghoz nem csatlakozó Magyar Hírlappal és Demokratával kiegészülve a KESMA-lapok 991.207 példányszámával szemben 378.745 kormánykritikus napi- és hetilap áll, ami 72-28 százalékos aránynak felel meg. A politikailag releváns lapok közül a legnagyobb nettó nyomott példányszámmal a Lokál (150.000), a Blikk (116.534) és a Ripost (100.000) rendelkezik, hagyományos hetilapok esetében a HVG vezet (43.160).⁷

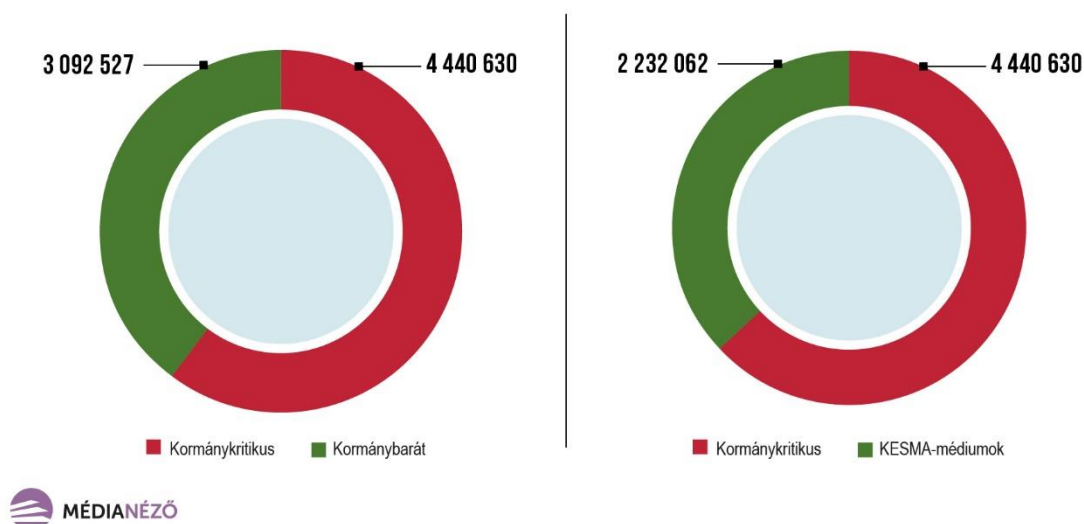
Online portálok

Az online médiumok esetében az elemzés az átlagos napi elérési adatokat vette figyelembe, ahol a politikailag releváns portálok közül a legnagyobb átlagos napi eléréssel az index.hu, majd a 24.hu és az origo.hu rendelkezik. Összesítésben 3.000.859 kormánykritikus elérésre mindösszesen 1.196.359 kormánybarát elérés jut (1.153.118, amennyiben csak a KESMA-felületeket vesszük), ami 71-29 százalékos arányt takar az online térben, a kormánykritikus médiafelületek javára.⁸

Összesítés

A fenti módszertan alapján feldolgozott adatok megerősítik, hogy a KESMA létrejöttével a hazai médiapiac továbbra is balliberális dominanciájú. Amennyiben pusztán az új médiaholding potenciális közönségét hasonlítjuk össze a kormánykritikus oldal azonos bázison vizsgált számaival, úgy arra a következtetésre jutunk, hogy a konzervatív médiumok összesített potenciálja több, mint másfél millióval kevesebb a kormánykritikusénál: 2.232.062 fő, míg a kormánykritikus orgánumok 4.440.630 főt érnek el, ami 67 százalékos kormánykritikus dominanciát jelent 33 százaléknyi kormánybarát eléréssel szemben. De még akkor is, ha a médiaholdingon kívül maradt és kormánybarátként számolt orgánumok hasonló adatait is hozzáadjuk a KESMA alá tartozókhoz, úgy is kevesebb emberhez érnek el, mint a kormánykritikus médiapiaci szereplők, hiszen mindössze 3.092.527 fős közönségre számíthatnak, ami mindössze 41 százalékos elérés a kormánykritikus felületek 59 százalékaival szemben.

A KORMÁNYKRITIKUS ÉS A KORMÁNYBARÁT MÉDIUMOK ÖSSZESÍTETT ELÉRÉSE

¹ Leitbild der Bertelsmann Stiftung: Unsere Werte – Unser Leitgedanke – Mission Statement
Unsere Ziele – Unsere Arbeit, 2012, in: https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/Infomaterialien/IN_Leitbild_BSt_2016_09_13.pdf

² <https://www.theguardian.com/the-scott-trust/2015/jul/26/the-scott-trust>

³ <http://www.fazit-stiftung.de/index.html>

⁴ A politikailag releváns médiumok erőviszonyait a Médianéző Központ tartalom- és médiafogyasztási adatelemzése alapján vizsgáljuk, amely elemzés kiterjed a Magyarországon hozzáférhető médiafogyasztási adatbázisok (Nielsen, GEMius, MATEsz, Médiaász, SimilarWeb) feldolgozására.

⁵ Az adatok 2018 novemberéből származnak.

⁶ Az adatok 2018 szeptemberére vonatkoznak.

⁷ Az adatok 2018 III. negyedéből származnak.

⁸ Az adatok 2018 szeptemberére vonatkoznak.